

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Ruimtelijke Kwaliteit en Duurzaamheid (2)
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Behandeld door	I.C.M. van de Klundert	Datum	22 februari 2019
Doorkiesnummer		Ons kenmerk	5986375/20190222IK
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl	Onderwerp	Internetconsultatie Wijziging Bouwbesluit 2012 BENG eisen 2020
Bijlage(n)	Geen	Verzonden	
Uw kenmerk			
Uw brief van			Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief wil gemeente Utrecht graag ingaan op de uitnodiging om een reactie te geven op de internetconsultatie Wijziging Bouwbesluit 2012 BENG eisen 2020. De voorgestelde wijzigingen zijn ingrijpend met als belangrijkste punt dat de voorgestelde nieuwe BENG eisen niet in lijn zijn met de periodieke aanscherping zoals die tot 2015 gebruikelijk was.

In Nederland willen we in 2050 een klimaatneutrale samenleving hebben. Het is daarom van groot belang dat gebouwen die nu worden gebouwd die opgave niet verder vergroten maar bijdragen aan een klimaatneutrale energievoorziening. De gemeente Utrecht heeft mede daarom de ambitie om alle nieuwbouwwoningen energieneutraal of beter te bouwen. Met de voorgestelde wijzigingen in de BENG methodiek wordt het de gemeente moeilijker gemaakt dat doel te behalen. Wij zien de volgende hoofdzaken in de voorgestelde BENG normen die niet passen bij de bijdrage die iedereen wordt verwacht te leveren aan een klimaatneutrale samenleving in 2050.

Voorgestelde nieuwe eisen geven niet de benodigde periodieke aanscherping van de energieprestatie. De BENG 1, BENG 2, en BENG 3 grenswaardes zijn verzwakt ten opzichte van de 'oude' voorgenomen eisen. Door tendering heeft Utrecht de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met het realiseren van gebouwen die voldoen aan de oude BENG 1 eis. Dit bleek vrijwel altijd haalbaar met uitzondering van enkele gebouwvormen. De toenmalige eis was voor sommige gebouwen te streng, maar de nieuwe eis is dermate mild dat deze niet langer sturend werkt en draagt niet bij aan het voortdurend verbeteren van de energieprestaties in de nieuwbouw. Ook BENG 2 en BENG 3 zijn milder geworden. Deze milde grenswaardes zijn vergelijkbaar met de energieprestatie van hedendaagse nieuwbouw en zijn niet in lijn met het stapsgewijs toewerken naar het doel van een klimaatneutrale samenleving.

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Ruimtelijke Kwaliteit en Duurzaamheid (2)

Datum 22 februari 2019
Ons kenmerk 5986375/20190222IK

Forfaitaire ventilatie werkt vertroebelend en stimuleert geen gezond en comfortabel binnenklimaat.
Ventilatie wordt als forfaitaire toeslag in BENG 1 toegevoegd. Het argument hierachter is dat dit een techniek-neutrale oplossing is en dat ventilatie naar BENG 2 'verhuist'. Dat heeft meerdere gevolgen. BENG 1, een instrument dat meet hoeveel warmte en koude een gebouw nodig heeft om op de gewenste temperatuur te blijven is hierdoor niet langer een zuivere indicator. Door de forfaitaire toeslag is niet duidelijk hoe groot de energiebehoefte daadwerkelijk is. Het zuiver berekenen van de energiebehoefte is per definitie techniekneutraal en niet één vastgesteld 'neutraal' ventilatiesysteem. Door ventilatie forfaitair in BENG 1 te plaatsen worden ventilatietechnieken die de energiebehoefte beperken benadeeld. Men stuurt met BENG 1 immers op energiebehoefte en niet enkel op een hoogwaardige bouwkundige schil, zoals vaak wordt gezegd.

Verder wordt door het vervallen van de aansluitplicht voor aardgas vaak voor een warmtepomp gekozen. Deze werken via laag temperatuur verwarming en dan werkt ventileren met roosters boven de ramen averechts uit. Tochtklachten door koudeval (want er is geen hete radiator onder het raam) zorgt er voor dat men de roosters dicht zet en de luchtkwaliteit afneemt. Gebalanceerde ventilatie met warmterugwinning leidt in deze situatie tot een beter binnenklimaat en lagere warmtevraag. De voorgestelde BENG 1 indicator nodigt ontwikkelaars niet uit tot het creëren van een gezond en comfortabel binnenklimaat in nieuwbouwwoningen.

Aanpassing PEF stimuleert niet het verminderen van het energieverbruik van de woning.

De primaire energie factor (PEF) van het landelijk elektriciteitsnet wordt gewijzigd van 2,56 naar 1,45. Dit staat gelijk aan een gemiddeld opwekkendement van 69% in plaats van 39%. Alhoewel een ijking van het PEF vanuit juistheid van de berekening te verdedigen is, heeft het ook nadelige gevolgen. Energieverbruik wordt immers minder afgestraft doordat het duurzamer wordt opgewekt. Energiebesparing is minder relevant, leidend tot een hoger verbruik en daarmee wordt het behalen van een klimaatneutrale samenleving moeilijker.

Het is door deze wijziging een risico dat ontwikkelaars van appartementengebouwen de woningen met elektrische weerstandsverwarming gaan verwarmen. Gecombineerd met een aantal PV panelen op het dak en een ventilatiewarmtepomp voor warmtapwater is dit voor de ontwikkelaar waarschijnlijk de goedkoopste oplossing, maar het laat zich raden dat dit tot escalerende energiekosten voor de bewoners leidt, én de elektrische infrastructuur wordt onnodig zwaar belast. Dit rebound effect kan worden tegengegaan door de PEF niet te wijzigen, maar vast te klikken op een waarde die energiebesparing stimuleert.

De nieuwe norm heeft impact op de kosten voor bewoners

De voorgenen eisen zijn een resultaat van de kostenoptimalisatie studies die zijn uitgevoerd. Vanuit EU regelgeving (EPBD) is dit een begrijpelijke randvoorwaarde die aan het verscherpen van de energienormen worden gesteld.

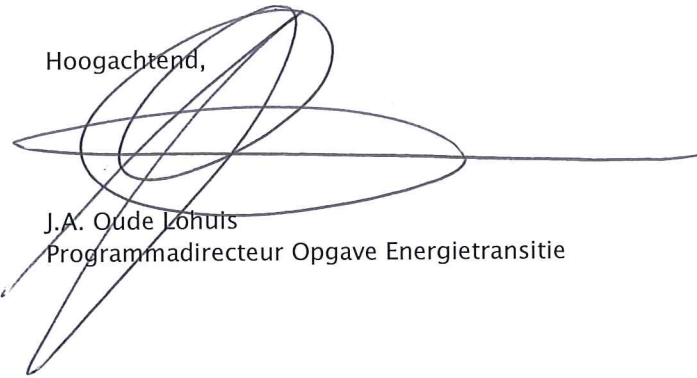
Gemeente Utrecht vraagt zich echter af of in deze kostenoptimalisatie studies de maatschappelijke kosten voldoende zijn meegewogen. Doordat de energiebehoefte van de woning niet lager wordt in de toekomst, zullen extra maatregelen in de omgeving moeten worden genomen. Kosten waarvoor uiteindelijk de bewoners opdraaien; zij hebben immers hogere energielasten. Bovendien zullen zij in de komende dertig jaar alsnog extra investeringen in hun woning moeten doen om in 2050 een CO2 neutrale energievoorziening te krijgen.

Datum 22 februari 2019
Ons kenmerk 5986375/20190222IK

Tot slot

In Utrecht is enige jaren ervaring opgedaan met het uitvragen van de 'oude voorgenomen' BENG eisen inclusief aardgasvrij. Het blijkt dat die eis voor de meeste gebouwen en woningen haalbaar is. De voorgestelde BENG eisen 2020 leiden tot een stilstand of achteruitgang van deze lopende ontwikkelingen. Gezien de ambitie van het rijk om tot een bijna CO₂ neutrale energievoorziening in 2050 te komen en de ambities die in het onderhandelingsakkoord van het Klimaatakkoord (21 december 2019) zijn opgesteld hebben we met verbazing kennis genomen van de voorgenomen BENG eisen 2020. Bekend is dat meer gemeenten, netbeheerders, ingenieursbureaus en ontwikkelaars deze zorgen delen. Wij ondersteunen hun reacties. Indien er vragen zijn over deze bijdrage dan is Gemeente Utrecht graag bereid een nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,

J.A. Oude Lohuis
Programmadirecteur Opgave Energietransitie